

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА БІБЛІОТЕКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради ННСГБ НААН
від «24» січня 2020 р.,

протокол № 1

Директор ННСГБ НААН

В. А. Вергунов

**Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату
в Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці
Національної академії аграрних наук України**

Київ – 2020

**Лист-погодження
до Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату
в ННСГБ НААН**

Заступник директора з наукової роботи

I. С. Бородай

Заступник директора з науково-інформаційної та бібліотечної роботи т

Л. М. Татарчук

Учений секретар

Т. М. Підгайна

1. Загальні положення

Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці Національної академії аграрних наук України (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу», Закону України «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України, інших нормативно-правових актів та Статуту Бібліотеки.

Метою Положення є:

- врегулювання процедури запобігання та виявлення плагіату в академічних текстах за авторства працівників та здобувачів вищої освіти Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України (далі – Бібліотека);
- сприяння дотриманню вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності під час створення авторського твору та усвідомлення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої і наукової діяльності Бібліотеки та якості вищої освіти в цілому.

2 Терміни та визначення

У даному Положенні використовуються терміни у таких значеннях:

- автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір і якій належать права інтелектуальної власності на твір;
- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- академічний текст – авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, підручника, навчального посібника, інших наукових та навчально-методичних праць;
- звіт подібності – документ, що містить інформацію про текстові запозичення, знайдені в аналізованому документі/роботі, та джерела таких запозичень, який генерується автоматично системою виявлення збігів/ідентичності/схожості на основі порівняння авторського тексту із базами внутрішньої бібліотеки системи, базою репозитарію Бібліотеки, відкритими Інтернет-джерелами;
- плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково,

- чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору;
- система виявлення збігів/ідентичності/схожості (далі – Система) – це програмно-апаратний комплекс для порівняльного аналізу текстових документів на предмет наявності збігів/ідентичності/схожості порівняно із текстами, що розміщені в Інтернеті, репозитаріях, базах даних тощо;
  - твір – створений авторам(и) у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків: науковий та науково-методичний твір: книга, брошура, стаття, конспект лекцій, аналітичний огляд, звіт, презентації тощо; ілюстрація, карта, план, ескіз; аудіовізуальний твір; твір образотворчого мистецтва; фотографічний твір; інший твір, представлений в електронній (у тому числі цифровій) чи іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер;
  - цитата – порівняно короткий уривок з опублікованого твору, який використовується з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні;
  - унікальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу.

Різновиди плагіату:

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї змістовних змін, а також навмисні текстові спотворення – заміна символів у тексті (кириличні символи на латинські і навпаки тощо) з метою укриття запозичення;
- дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (перефразування речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;
- компіляція – створення значного масиву тексту без самостійного вивчення проблеми, шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;
- представлення скомпонованих власних і запозичених аргументів без належного цитування;
- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

3. Заходи щодо запобігання академічному плагіату

3.1. Запобігання академічному плагіату (далі – плагіату) в академічному середовищі Бібліотеки здійснюється шляхом проведення комплексу заходів, які полягають у:

- інформуванні здобувачів вищої освіти та працівників про необхідність дотримання Кодексу академічної доброчесності Бібліотеки;
- формуванні викладачами завдань у межах освітньо-наукового процесу з використанням інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів до їх виконання;
- організації заходів з популяризації основ інформаційної культури та академічної доброчесності зокрема;
- створенні та розповсюдженні рекомендацій щодо належного оформлення посилань на використані джерела;
- перевірці академічних текстів на плагіат;
- оприлюдненні цього Положення через офіційні веб-ресурси Бібліотеки.

Директор Бібліотеки та керівники структурних підрозділів доводять зміст Положення до відома працівників та здобувачів вищої освіти, контролюють і попереджують факти академічного плагіату.

4. Академічні тексти, які підлягають обов'язковій перевірці на плагіат

4.1 Перевірці на плагіат підлягають:

- дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеня кандидата наук, доктора філософії та доктора наук на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду спеціалізованою вченою радою;
- рукописи монографій, підручників, покажчиків та інших видань, що рекомендуються до друку Вченою радою Бібліотеки, на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду Вченої ради;
- рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів конференцій тощо, на етапі подання роботи автором до розгляду для публікації.

5. Внутрішня база академічних текстів для перевірки на плагіат

Внутрішня база академічних текстів Бібліотеки для перевірки на плагіат формується на основі електронного архіву наукових та освітніх матеріалів установи.

6. Відповідальні особи та загальна схема перевірки академічних текстів на плагіат

Перевірку на плагіат академічних текстів, зазначених у розділі 4, здійснює відповідальна особа.

Академічні тексти, що подаються для перевірки на виявлення збігів/ідентичності/схожості текстів, повинні бути представлені у форматі *.pdf з можливістю пошуку по тексту та/або *.doc, *.docx.

Загальна схема перевірки академічних текстів на плагіат з використанням відповідної Системи повинна складатися з наступних етапів:

- остаточний варіант академічного тексту для перевірки на плагіат завантажується в Систему;
- відповідальна особа здійснює процес перевірки академічного тексту за базами внутрішньої бібліотеки Системи, електронного архіву бібліотеки, відкритими інтернет-джерелами;
- Система генерує звіт подібності;
- звіт подібності передається для аналізу та прийняття експертного рішення.

7. Порядок здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, доктора філософії та доктора наук

Остаточний варіант дисертації (далі – робота) разом із заявою щодо самостійності виконання роботи й ідентичності друкованої та електронної версії роботи подається до спеціалізованої вченої ради у друкованому та електронному вигляді. Перевірка на ідентичність друкованої та електронної версії дисертації покладається на спеціалізовану вчену раду.

Відповідальна особа завантажує електронний варіант роботи до Системи для здійснення перевірки, яка генерує звіт подібності в системі. Якщо робота приймається до захисту, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

У випадку виявлення у творі запозичень без належного оформлення посилань чи інших технічних недоліків у розділах, які не описують безпосередньо авторське дослідження, або якщо кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи, робота повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд комісії. Причини повернення роботи мають бути зазначені у висновку комісії окремим пунктом.

Якщо робота містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, робота не приймається до захисту. Причини не прийняття роботи та характер відповідальності мають бути зазначені у висновку комісії окремим пунктом.

Автор має право подати апеляцію згідно з Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567.

8. Порядок здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат рукописів монографій, підручників та навчальних посібників тощо, які містять авторський текст, створених у Бібліотеці

Остаточний варіант рукопису монографії/підручника/навчального посібника, що створений у Бібліотеці, має бути поданий автором твору в електронному форматі за 10 днів до обговорення на засіданні Вченої ради.

Відповідальна за перевірку робіт на плагіат особа завантажує електронний варіант твору до Системи для здійснення перевірки та генерування звіту подібності.

Відповідальна особа надає електронний звіт подібності завідувачу відповідного відділу протягом трьох робочих днів після отримання роботи для перевірки на плагіат від автора твору. Якщо відділ приймає позитивне рішення щодо клопотання, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

У випадку виявлення у творі запозичень без належного оформлення посилань або інших технічних недоліків, твір повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд. Причини повернення твору мають бути зазначені у протоколі засідання відділу.

Якщо твір містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, авторові відмовляється у клопотанні. Причини відмови мають бути зазначені у протоколі засідання відділу.

9. Порядок здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат рукописів, поданих до публікації у наукових виданнях та збірниках матеріалів (тез доповідей) конференцій, семінарів тощо Бібліотеки

Порядок перевірки на плагіат рукописів наукових статей, поданих авторами до публікації, за допомогою перевірки Системою і шляхом проведення фахової експертизи здійснюється відповідно до загальної схеми та політики редакції.

Порядок перевірки на плагіат рукописів, поданих до публікації в збірниках матеріалів (тез доповідей) конференцій, семінарів тощо, за допомогою перевірки Системою і шляхом проведення фахової експертизи здійснюється відповідно до загальної схеми та політики оргкомітетів.

10. Відповідальність за порушення академічної доброчесності стосовно академічних текстів

У разі виявлення порушення академічної доброчесності у наукових роботах здобувачів вищої освіти та працівників Бібліотеки автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства.